

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbija vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstojne dežele 6 K. Kdor hodi sam poji, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katal. Niskovskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vprejema naročnine, laserate in reklamacije. — Za laserate se plačuje od enostopne petivirte za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglose primeren popust. Laserate se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Naš vladar.

Včeraj, dne 2. decembra, je poteklo 66 let, kar je cesar Franc Jožef I. zasedel habsburški prestol in zavlada čez avstro-ogrsko državo. Neprestano je bila cesarjeva srčna želja, da bi njegovim narodom uživali dobroto miru in se veselili blagostanja in napredka. Veliko je bilo večkrat njegovo potrpljenje, toda vse ima svoje meje. Tako je moral tudi sedaj pozvati svoje narode, da z orožjem branijo Avstrijo in njen ugled pred zunanji sovražniki. Vsi narodi so se z udanostjo in veseljem zbrali okoli svojega sivolasega vladarja ter odposlali svoje najboljše mladeniče in može na bojišče, da se tam borijo za vero, dom, cesarja. Tudi naš narod je z navdušenjem pohitel na bojno polje. In glasovi, ki prihajajo od tamkaj, nam pravijo, da sta cesar in slovenski narod lahko ponosna na svoje slovenske sinove, kajti oni se izkazujejo vredne svojega naroda, oni se izkazujejo kot junaki, ki znajo trpeti in umirati za one, ki jih ljubijo. Tak je bil slovenski narod navzlic vsem klevetnikom vedno: zvest svojemu cesarju in vladarju, tako je bilo l. 1848, tako je danes l. 1914, tako je bilo ves čas skozi 66 let Frane-Jožefovega vladarstva!

Ob 66letnici cesarjevega vladarstva izrekamo željo, da bi Avstrija kmalu ponižala in premagala svoje sovražnike ter da bi potem solnce miru zasijalo nad našim priljubljenim vladarjem in njegovo Avstrijo in bi za dolgo, dolgo časa ne utonilo več. Mi Slovenci smo in bomo do zadnjega trenutka junaško sodelovali za časten uspeh, ki je prvi predpogoj za trajen mir, in zato smo prepričani, da se bomo tudi v miru lahko veselili vseh svojih pravic, neprikrajanosti in v polni meri še dolgo časa pod žezlom našega sedanjega dobrega cesarja Franca Jožefa I., katerega naj Bog obvaruje in ohrani!

„Orel“-mornar piše z bojišča.

Rudolf Simončič, bivši načelnik mariborskega „Ora“, piše našemu uredniku:

Zemun, dne 27. novembra 1914.

Na veliko začudenje sem v predzadnji številki Slovenskega Gospodarja našel svoje ime. Cenjena oseba mi ni znana, mislim pa, da se je gospod urednik spomnil na mene! Nisem bil na ponesrečenem monitorju „Temes“, temveč se nahajam pri najboljšem zdravju in prav židane volje na monitorju „Bodrog“. Srčna hvala, veseli me, da se me še spominjate!

Nisem še padel, božja volja je hotela, da sem bil na čudežen način rešen gotove smrti. Bogu čast in hvala!

Vreme je slabo, dež in sneg sta na dnevnem redu. — Od vseh strani bojišča prihajajo veseli glasovi o naših slovenskih junakih, kako hrabro se bojujejo proti sovražniku, ki je skoraj vsepovsod močnejši po številu.

Tudi na južnem bojišču se borijo ter prelivajo kri slovenski fantje za milo domovino. Prepričani smo, da nam vsled tega doma ne bo nihče kratil slovenskih pravic.

Na podonavskih monitorjih Slovenci tudi nismo zadnji. Precej nas je iz vseh slovenskih pokrajin, n. pr. Ljubljana T, Roter, Korošec P. Ručigaj, iz Istrije, A. Gropajo, O. Pegan in N. Besednjak.

Z veseljem smo pripravljani žrtvovati vse, tudi zadnjo kapljo krvi. Saj se gre le za „Vero, dom in cesarja“!

S korajžo ter nekim posebnim navdušenjem smo že dne 25. avgusta odpluli proti ogroženemu kraju Belgradu, ki nosi vso krivdo bede in nesreče, ki je še ni konec. Dva dni pred napovedjo vojske smo že stali pred Belgradom, pripravljani, da udarimo. Prvi strel, ki je razglasil vojno stanje med državama, je bil pozdrav iz monitorja. Razbili smo jim vse, kar je bilo dovoljeno, Belgrajska trdnjava je razrušena, požgana so skladišča petroleja, smodnika, min itd. Cel mesec je bil požar v Belgradu. Radi tega smo jim trn v peti. Ne imenujejo nas zastoj „bežeče vragove“.

Hudi boji so že bili po noči in po dnevu, a Srbom ves napor nič ne pomaga. Zmaga mora biti naša, kar v kratkem pričakujemo. Dal Bog in sreča junaška!

Vsi prijatelji in bratje so se razkropili po bojiščih. Mnogi se še bojujejo, mnogi ječijo po bolnišnicah, nekateri so v ujetništvu, mnogi pa so že padli junaške smrti. Med temi dragi prijatelj brat Jožef Prapotnik. Za njegov neumorljiv trud in delo za dobro stvar si je zaslužil nazadnje junaško smrt. Dal mu bo Bog plačilo. Dragemu bodi zemlja lahka!

Srčna hvala za „Slovenskega Gospodarja“. Ta dragi prijatelj me obišče med ognjem in gromom vsak h 8 dni. Vsem Slovincem nam je ljub gost. Se bratje Hrvatje ga z veseljem čitajo. Teško pričakujemo vsake številke.

Iskrene pozdrave vsem slovenskim vojakom na bojiščih, kakor tudi vsem poznanim ter bralcem „Slovenskega Gospodarja“ pošilja iz valovja deroča Donave mornar br. Rudolf Simončič. — Bog vas živi v mili domovini! Z Bogom!

Marija vas bo čuvala.

Piše Jožef Zelenko, doma od Sv. Andraža v Slov. gor.:

Kot star domobranec Vam pošiljam, gospod urednik, par vrstic iz severnega bojišča, katere naj bodo vsem slovenskim mladeničem, ki se bodo boja udeležili, v spomin in drag zaklad. Kot star domobranec sem bil v Mariboru preoblečen in poslan na sever v bojno črto proti Rusom. Ta pot mi je bila najbolj težka na svetu. Doma sem pustil ženo s štirimi otroci in bolno mater, katere leži že 2 leti v postelji. Pred odhodom iz Maribora je bilo dovoljeno, vsakemu prejeti sv. zakramente in se priporočiti vsega mogočnemu Bogu ter Mariji prečisti Devici, da nas ohrani v boju zdrave. Tudi jaz sem storil svojo krščansko dolžnost ter prejel sv. zakramente in se priporočil in izročil Njegovi vsega mogočnosti in moji varuhinji Mariji, prečisti Devici, da bi me varovala vsega hudega na duši in telesu.

Napočil je dan 26. avgusta, ko smo videli prve ruske čete korakati proti nam. Rusi so se, ko so nas zagledali, umaknili nazaj brez vsega boja. Naš polk je moral naprej in tako smo dospeli zvečer okrog pete ure do sovražnika. Tu so pričeli padati brezštevilni strelji na nas in tukaj sem videl prve ranjence in padle.

Groza me je spreletavala. Zraven mene je bil korporal Jöbstl ranjen; razstreljeno je imel obličje in levo ramo. Klicel je na pomoč, pa nikogar ni bilo, da bi mu pomagal. Prepričan sem bil, da me je neka višja moč varovala, sicer bi bil postal tudi jaz žrtev smrti tam v gozdu. Naša stotnija je bila dne 28. avgusta dodeljena k topničarjem za stražo. Izkopali smo si okope, da tam stražimo topničarstvo pred napadom sovražnika. Topničarstvo se je umaknilo, ne da bi nam to naznanilo. Našo stotnijo so pustili svoji lastni usodi. Naš gospod stotnik je še pravočasno opazil nevarnost, da je cela stotnija izgubljena, če se ne umaknemo nazaj. Dal je povelje: „Nazaj!“ V groznem ognju od strani iz sovražnikovih topov in iz sovražnih pušk smo bili naravnost obsipani s krogli, kartečami in šrapneli. Pred nami in za nami so padale krogle iz topov, da se je zemlja tresla, vendar pa ni bil nihče od naše stotnije poškodovan.

Dne 9. septembra smo bili cel dan pri Grodeku v sovražnem ognju. Iz strojnih pušk in topov je frčal hud ogenj na vse strani. Na naši strani so padali vojaki kakor sadje z drevja, jaz pa sem bil zopet obvarovan vsega hudega. Dne 10. septembra smo bili v okopih. Tukaj je bilo dano povelje, da moramo zadržati sovražnika. Dva dni in dve noči smo bili v okopih. Nihče od naše stotnije ni bil ranjen ali usmrčen. Dne 11. septembra zvečer proti 5. uri je začel sovražnik obstreljevati naše okope s topovi in naša je usoda, da je treščila ena granata v naš okop, kakih 5 korakov od mene. Naenkrat je bilo 6 mrličev v okopu, med njimi sta bila moja prijatelja-Slovenca korporal in rezervni Jakob Belec, doma iz Ljutomera, občina Presika, in frajtar Kovačič, doma iz Radgone. Blizu mene je padel en kos granate, pa brez uspeha. Bil sem zopet obvarovan pred smrtjo in poškodbo. Od 17. do 20. oktobra smo bili zopet v okopih desno od Przemysla. Tukaj nas je dne 18. oktobra sovražnik tako močno obstreljeval, da nas je z zemljo skoro zapal in morali smo okope zapustiti. Ko smo dobili povelje za nazaj, smo se v teku umaknili. Pred menoj

in za menoj so padali naši vojaki in sovražnik je z vso močjo streljal za nami. Dne 19. oktobra zvečer pa je bilo dano povelje: „Na nož!“ (juriš). Grozen čas! Sovražnik je streljal s tako močjo na nas, da skoro ni bilo mogoče naprej prodirati. Tukaj jih je bilo od naših veliko ranjenih. Med temi sem bil tudi jaz. Bil sem lahko ranjen na levi roki. Podal sem se nazaj do zdravnikov in sicer sem dospel ob 2. uri ponoči do poljske bolnišnice. Sovražnik je neprenehoma streljal. Vsak čas mi je zabrnela kaka krogla mimo ušes, vendar pa me ni zadela nobena.

Sedaj sem zopet skoro okreval in ko pride čas, grem nazaj nad strica Rusa. Vendar pa ne pozabim teh groznih bojev z Rusi v Galiciji. Priporočam vsem slovenskim vojakom, da se, predno odidejo na bojišče, priporočijo Bogu in izročijo svojo usodo Njegovi Vse-mogočnosti in Mariji, prečisti Devici. Ona naj vas varuje in čuva po materinsko v boju pred sovražnikom. Kdo pa je varoval mene v tolikih groznih bojih? Varovala me je Marija, kraljica katoličanov. Poslala je angele na bojno polje, kateri so čuvali svoje... Mariji, prečisti Devici, se imam zahvaliti za prejete dobrote in milosti, katere sem v boju živil skoraj dva meseca brez vsake boleznin in vsake druge nevarnosti. Torej slovenski vojaki: Z božjo pomočjo pohitite na bojišče za ljubo domovino. Gotovo boste na ta način dosegli, česar si boste želeli. Ne bo vam nič preteško in dosegli boste tudi, česar vsi prosimo: zmago nad kletim sovražnikom!

Za dom med bojni grom! Vse za vero, dom, cesarja!

Slovenski organist na bojišču.

Gospod Milan Bračko, bivši organist pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, piše: Predno nadaljujem svoje vrste, vas vse skupno srčno pozdravljam. Ne vem popolnoma nič, ali ste še pri zdravju ali ne, ker celi čas, ko sem na bojišču, od 26. avgusta, nisem več prejel od vas kot eno pismo. Hočem vam malo popisati, kako mi je kaj šlo do sedaj.

Ko smo dospeli dne 26. avgusta do vasi S..., nas pozdravi naenkrat sovražni ogenj. Seveda smo začeli radovedno gledati, kaj to pomeni. Nismo verjeli, je-li resnica ali šala. Vendar smo se mi na to tudi takoj oglašili. Prišel se je hud boj, ki je trajal celi dan. Bili smo sicer po številu slabi proti sovražniku, kajti Rus je bil trikrat močnejši, ter zakopan do glave v močne okope. Mi smo bili na ravnem polju. Kako se nam je godilo, vam ne morem popisati. Ta dan je bil res strašen.

Dobil sem 4 krogle v tornistro, 2 pa v jedilno posodo in dve kroglji sta mi razbili les na puški tako, da sem si moral poiskati drugo. Proti večeru smo morali nazaj zopet v svoje že prej skopane okope. Tam smo 3 dni željno pričakovali Rusa. Nismo bili dolgo tam. Prišlo je povelje in smo po noči odkorakali ne vem kam. Sedaj smo imeli nekaj počitka in 8. septembra ravno na praznik Marijin smo imeli srečo. Šli smo 1 dan in 2 noči in smo isti dan zopet trčili z Rusom skupaj. Naša stotnija je bila v rezervi. Hud boj se je pričel. Topovi so grmeli, šrapneli in granate nas pozdravljale in krogle so frčale, kakor da bi se vsula toča. Celi dan smo hodili do pasa po vodi. Okrog mene so padali tovariši drug za drugim. Seveda so bili večinoma ranjeni.

Pa srečo sem imel ta dan. Saj sem se tudi priporočil med bojem Devici Mariji in varovala me je, da me ni zadela nobena krogla. Proti 3. uri popoldne smo dospeli sovražniku na 30 korakov blizu. Bilo nas je okrog 60 mož in g. stotnik. Tu smo se dajali do 5. ure zvečer. A glejte: naenkrat začno Rusi z belim robcem mahati, češ, da se udajo. Ostalih 25–30 mož smo pograbili za puške, pa „hura!“ In glejte, kar groza me je bila, ko zagledam tukaj naenkrat čez sto Rusov. Te smo ujeli. Ko pridemo z njimi do vasi, jih je bilo zopet tam okrog 300. Ko ti zagledajo, da mi ženemo njih tovariše, so se nam tudi ti udali. Potem smo poslali 5 mož z njimi. Mi smo se pa zopet podali v okope, skopane od Rusov in legli smo k počitku. Komaj zaspim, pride naenkrat naša kuhinja. Oh, to vam je bilo veselje! Kuhano je bilo za 200 mož, a nas je bilo samo 20. Vsak si je šel trikrat po juho in si vzel po dva hleba kruha. Vzeli smo si po 5 konzerv, tako, da smo imeli krušnjake prenapolnjene. — Spali smo dobro. Drugi dan smo šli zopet naprej in

tu je bil naš stotnik ranjen. Nesel sem ga nazaj in obvezal.

Napočila je noč. Skrbelo me je radi g. stotnika. Nisem vedel, kaj bi storil. Dva vojaka ga neseva nazaj. Zvečer okrog 11. ure sva dospela do cilja. Spremljale so naju krogle čeli čas. Bilo je strašno. Potem sva šla zopet nazaj. Imeli smo počitek.

Dne 11. septembra smo zopet trčili z Rusi ter smo jih gnali, da je bilo veselje. Celih 6 dni smo tirali Ruse pred seboj. Ujeli smo dvakrat po 300 mož in uplenili 4 strojne puške in tako je šlo dalje vedno z večjim uspehom do 20. oktobra. Ta dan sem dobil kroglo v nogo in prehladil sem se ter prišel v bolnišnico, od koder pričakujem dopusta. Upam, da se kmalu vidimo. Srčno vas pozdravlja vaš udani Milan.

Obmejni Slovenec v ruskem ujetništvu.

Andrej Zafošnik, oženjen posestnik na Lilaškem Vrhu, župnija Sv. Jakob v Slov. gor., ki je služil pri 47. pešpolku kot rezervist, je prišel ranjen v rusko ujetništvo. Pisal je že dvakrat svoji ženi. Zafošnik piše, da so v kraju, kjer se nahaja, ujetniki zelo slabo preskrbljeni. Za zajutrek in večerjo dobijo neko mlačno tekočino, ki pa ni ne juha ne čaj. Zafošniku gre malo boljše kot drugim ujetnikom, ker si kot tesar in mizar zasluži nekaj priboljška.

Srbi streljali v svoje lastne vrste.

Vojak 87. pešpolka piše svojim staršem:

Zagreb, dne 25. novembra 1914.

Preljubi mi! Tri mesece je že minulo, od kar sem vam pisal zadnje pismo iz Skadra. Težavna je bila naša pot. Iz Skadra smo odrinili dne 5. avgusta ob 5. uri popoldne proti Sv. Ivanu Meduanskemu. Korakali smo celo noč in še-le drugi dan ob 10. uri dospeli smo v Meduvo. Na potu sem se nalezal protina, ki me je tako močno prijel, da sem eno uro pred Meduvo obležal. Naložili so me na voz in me odpeljali na ladjo. Drugi dan ob 4. uri smo se pripeljali v Kotor. Tam smo izstopili in ostali celo noč v boki Zeleznik. Drugi dan smo se vozili z vlakom v Mostar. Tam smo 3 dni počivali in se odpeljali dalje proti Sarajevu. Čez dva dni so se nam pridružili rezervisti in dne 15. avgusta smo se odpeljali v smeri proti Višegradu nad Srbe. Fantje in možje so ukali in vriskali ter klicali „Živio Avstrija!“

Pozno v noč smo se pripeljali v Višegrad. Drugi dan zgodaj v jutro so nas že začeli pozdravljati Srbi s svojimi svinčenkami. A slabo so streljali. Tudi po noči so žvižgale svinčenko in frčale tako gosto, kakor toča v hudi uri, a šle so previsoko. Drugi dan sem imel jaz stražo pri neki kopicici pšenice. Opazoval sem, od kod bi imel priti sovražnik. Dolgo čakam, le-žeč s svojo stražo na tleh. Kar naenkrat zapazim bližjo nas na cesti 4 Srbe. Zapovedal sem: „Ogenj!“ in vsi 4 sovražniki so se zgrudili, zadeti od naših krogel. Od poveljujočega častnika sem bil pohvaljen.

Drugi dan smo se pomikali zopet naprej proti Srbiji. Celo pot so nas sovražniki iz višin močno obstreljevali. Mnogo tovarišev okrog mene je že padlo. Posebno mi je bilo žal, ko je padel moj najljubši tovariš in prijatelj, doma iz Konjic. Naše vrste so postajale vedno bolj redke. Naša četa je pogumno prodirala proti sovražnikovim postojankam. Prišli smo v prednjo bojno vrsto. Zapovedalo se nam je, da moramo naskočiti sovražnika z bajonetnim jurišem. Vsi smo trdno prijeli za puške, dobro pritrtili bajonete in s klici: „Živio cesar in domovina!“ jurili proti Srbom, ki so bili močnejši kot mi. Oj, to vam je bila borba! Kri je brizgala po zraku, trupla so padala, pokale so puške in mi smo končno kljub silnemu sovražnemu pritisku zavzeli srbsko postojanko. Da smo zmagali, se imamo zahvaliti čudnemu slučaju. Ko smo začeli naskakovati sovražnika v okopih, smo videli, da smo napram Srbom v ogrumni manjšini, a kljub temu nismo odnehali. Kar naenkrat smo pa zapazili, da padajo v srbske vrste od srbske strani goste krogle iz topov in šrapneli. Srbska artilerija, katera je bila postavljena na griču, oddaljenem od našega torišča kakih 2000 m, se je bridko zmotila in je streljala na svoje lastne čete. Srbske granate so grozno učinkovale v srbskih vrstah. Z mirno vestjo lahko rečem, da je padlo več stotin Srbov, zadetih od srbskega ognja. Prepozno je bilo, ko je spoznala srbska artilerija svojo bridko zmotu. Ko so ustavili Srbi ogenj, smo imeli mi že v svoji posesti važen hrib. Trenotki, katere sem doživel v borbi za ta hrib, mi ostanejo v neizbrisnem spominu. Naša stotinja je bila sestavljena razven enega iz samih Slovencev. Skoro vsi smo bili v mišljenju pristavi Slovenske Kmečke Zveze. Branili smo se kakor levi. Vsi brez izjeme smo pokazali, da smo Slovenci izredno hrabri bojovniki ter vedno zvesti svojemu staremu geslu: Vse za vero, dom, cesarja!

Ko smo se spravili v zavzete srbske okope, -so začeli Srbi z bližnjega hriba zopet močno streljati na nas. Sedaj me je zadela srbska krogla; prvi hip nisem sam vedel, kam. Puška mi je padla iz roke in pred očmi so se mi delale zvezde. Tovariši so me prijeli in me zanesli v poljsko bolnišnico, kjer sem padel v nezavest. Zavedel sem se še-le, ko sem ležal v bolnišnici. Stregle so mi usm'ljene sestre, katere so izredno miho, naravnost materinsko, postopale z ranjenci.

Zdravje se mi obrača sedaj na bolje in upam, da se v kratkem vidimo. Vas vse skupaj prav iskreno pozdravljam!

Rožni venec — rešitelj.

Na bojišču se je zgodila ta-le čudna zgodba, k nam jo je ocvidec opisal sledeče:

Šrapneli in granate so svigale na vse strani, ko smo prodirali proti sovražniku. Eden izmed mojih tovarišev zagleda na tleh rožni venec ter se skloni, da ga pobere. Komaj se nagne z glavo k tlom, že prifrči šrapnel v visokosti njegove glave in treščil nekaj korakov pred njim v tla. Rešeni je pripovedoval: Če bi bil rožni venec drugje, n. pr. doma, videl ležati, ga menda ne bi pobral, a tu me je neka nevidna moč sklonila k tlom ter mi s tem rešila življenje.

Svarilo?

Major Karol Hanke pl. Hankensteinski priobču je v praškem listu „Union“ to-le črtico:

Naj se še toliko govori proti usodi, slunjanju in svaritvam, vendar se dogajajo čisto slučajni, ki so čudni in tako nenavadni, da jih ni možno kar tako zavračati. O svoji dragi, ljubi materi, ki je živela na Dunaju sem vedel, da je v dobrih rokah, ker je moj najmlajši brat stanoval v isti ulici. Kar sem prejel nekega dne brzojavko: „Mati na pljučnici težko oboleli“. Ker je bila pri njeni veliki starosti nevarnost, me je ta vest zelo bolešno zadela. Dve uri potem sem prejel brzojavko: „Mati mrtvi“. Naše drage matere, ki je svojo življensko nalogo nahajala edino-le v ljubezni svojih otrok, nisem mogel več videti žive; moral sem k njej, da se jej vsaj v smrti zahvalim za vse, kar je dobrega storila za-me. 14urna vožnja je bila strašna; slednjič sem dospel in planil v smrtno sobo, zlomljen od žalosti.

Kake grozovite čase sem preživel tedaj, ne morem opisati. Sleherni dan mojega tedanjega mudenja na Dunaju me je našel na grobu. Slednjič sem moral vendar proč in določil sem svoj odhod na naslednji dan.

Nekega mračnega novembra jutra zarano sem se imel odpeljati na kolodvor in šel sem preko sob k izhodnim vratom. Naenkrat sem zapazil neko svetlobo in bilo mi je kakor da sem zblaznel: gledal sem svojo drago mater, ki mi je — držeč kvišku desno roko — takorekoč zapirala pot... Krik: „Moja mati!“ se je izvil iz mojih ust. V naslednjem trenotku je izginilo vse... Ta pojav je deloval na-me tako pretresujoče, da se nisem mogel odpeljati. Bilo mi je, kakor da se moram še enkrat posloviti od groba, kakor, da me mati ne more pozabiti. Omaha sem k vozu, se odpeljal na grobišče in sem ostal uro časa na grobu. Ker se po tej določeni železnici nisem mogel odpeljati, odšel sem na drug kolodvor in se po drugi progi odpeljal domov.

Naslednjega dne po svojem prihodu sem čital o veliki železniški nesreči, ki se je pripetila na progi, po kateri sem se hotel prvotno odpeljati... Ponesrečencev je bilo mnogo...

Ali naj se mi tu ne vsiljuje misel, da me je dobra mati hotela svariti? Bila je to materina ljubezen še preko groba...

Vi srečni, ki imate še svoje matere, ljubite in spoštujte jih; napravljajte jim življenje čim lepše — vračajte jim kar so morale trpeti za vas!

Ganljiv prizor iz vojne.

„Berliner Tagblatt“ poroča iz Ženeve: Sledeč ganljivi prizor je pripovedoval francoski vojak iz bojev po noči za Yper: „Napočil je jutranji svit in smo mogli videti ozemlje, kjer smo se bojevali. Brezdvomno so se Nemci po bitki zopet vrnili, da odnesejo svoje tovariše. Vsa pokrajina je bila prazna in nisem videli ne mrtvecev ne ranjenecov. Le en sam ranjenec je ležal na pol potu med obema sovražnima strelskima jarkoma. Naši vojaki so se vedno streljali, a niti eden ni meril na nesrečnega. Kar smo zagledali vojaka, ki je prišel iz nemškega strelskega jarka; očitno je hotel pomagati ranjencu. Salva naših vojakov ga je podrla. „Ogenj ustaviti“, je nenadoma zaukazal naš oficir. Ubogali smo in videli na svoje veliko presenečenje, kako je zapustil častnik jarek. Tu ga je zadela nemška krogla. Zbral je kljub temu vse svoje sile in šel krepkih korakov proti nemškemu jarku. Za to hrabro dejanje so iz obeh jarkov viharno ploskali. Skoro celo uro nismo oddali mi, nifi Nemci, nobenega strela. Naš častnik je šel čisto do ranjenca. Kljub temu, da je bil ranjen, je vzdignil Nemca, ga podpiral in odpeljal do nemških strelskih okopov, kjer ga je začasno položil na neko vspetino. Nato se je mirno vrnil. Ni prišel brez plačila. Nemški častnik je prišel iz strelskega jarka, iztrgal iz svoje suknje odlikovanje in je pripel na prsa našemu častniku. Iz obeh strelskih jarkov so zadoneli viharni „Živio!“-klici. Počasi se nam je bližal častnik, kjer se je utrujen zgrudil nezavesten v naše roke. Nemci so nam pustili dovolj časa, da smo mu pomagali. Nato se je srditi boj med nami in sovražnikom pričel vnovič.

Zvijajača ujetega vojaka-Slovenca.

Neki Celovčan poroča z bojnega polja to-le veselo dogodbo: V zadnji veliki bitki je dobila naša pehota povelje, da se pomakne nazaj na postojanko. Ob tej priliki so ujeli Rusi nekega častniškega slugo. Ko ga je ruski vojak spremljal na določeno mesto,

sta se možakarja začela pogovarjati (častniški sluga je bil Slovenec, ki se za silo lahko pogovori z Rusi). Rus je vprašal, kako se godi avstrijskim vojakom. — Slovenec, zvita buča, mu odgovori: „O, prav dobro! Imamo gorak zajutrek, dobro kosilo z vinom in cigareti, zvečer pečenko, kavo in kuhano vino“. Nato je Rus odgovoril, da že 6 dni ni nič pravega jedel. Ko sta med pogovorom dospela do neke hiše blizu avstrijske strelske črte, je Rus potegnil svojega ujetnika za hišo, da ju niso videli Rusi, oadi je zagnal svojo puško proč in jo ubral, kar so ga nesle noge, proti avstrijski bojni črti, naš častniški sluga pa za njim. Naši so ju seveda sprejeli z glasnim smehom. Rus je bil pa preskrbljen.

Usoda infanterista Mihaela Chomsa.

V Nadasdyjevi vojašnici v Budimpešti se nahaja infanterist Mihael Chomsa, ki je izgubil v vojni vid. Občinstvo je hotelo obdarovati vojaka z denarjem in je zbralo takoj nad 5000 K. Tako naj bi se mu vsaj nekoliko ublažile težavne duševne bolesi, ker v resnici ni nič bolj grozno, kakor izgubiti vid. Oseba, ki je prinesla Chomsu denar, opisuje svoj posej v „Pester Lloyd“ sledeče: Po par vprašanjih in nekoliko časa zagledam od daleč na vrtu vojašnice Mihaela Chomsa. Sel je, peljan od dveh tovarišev, polagoma po snežni stezi. Odšel sem takoj k njemu in ga nagovoril: „Cujte Chomsa, prinašam Vam ugodno vest!“ Obstal je in obrnil lice proti meni. Visok je in mlad, lepega stasa, z belim povojem preko oces, usta z malimi plavimi brkami in kratko brado. „Chomsa! Zdravnik mi je pripovedoval, da ste Vi eden izmed najbolj uvaževanih v vojni in eden najbolj nesrečnih in to vedo že skoro vsi po deželi in po mestu. Da uvidite, kako Vas ljubijo in spoštujejo, so Vam sklenili v Pešti izročiti poseben dar. Tu je 5000 K. Mislim, da Vas bo to vsaj nekoliko razveselilo.“ Njegove ustnice so strepetale in iz prsi je prišel jecljavi vzdih. „Ah, ne morem več na prosto. Včeraj po noči sem jokal. Sploh jokam po noči. Da je noč, vem po tem, ko je okoli mene vse mirno.“ — Kaj je mislil s tem, nisem razumel in tudi vprašati si ga nisem upal. Bil je 27 let star, ko je šel na vojno. Zapustil je v rojstnem mestu Zemlenu mlado ženo s tremi otroci. Sel je na vojno kakor vsi njegovi rojaki in tisoči in tisoči iz ogrskih mest: mlad, svež, upajoč, da ne bo ranjen. Prve dni meseca septembra je ležal s puško v roki v okopu. Dvignil se je za hip, a že v trenotku se je zgodila nesreča. Krogla ga je zadela v čelo in mu odnesla obe očesni jabolki. Zgrudil se je in se takoj zavedel, da ga je zagnila težka, omamljujoča noč. Mislil je najprej, da je to smrt, a čutil je težke bolečine in vedel po tem, da živi. Povezali so ga, negovali, menjali mu povoje, nosili na nosilnicah, vozili na vozovih z železnico kilometre daleč. Minuli so dnevi in tedni, a noč ga ni več zapustila. Prišel je končno dan, ko so mu razjasnili. Nikakor ne obžalujem, da je bil moj sestanek z njim brez veselja, poln žalosti. Drznil sem se mu reči, da bo rešen od skrbi za vsakdanji kruh, da on in njegovi ne pridejo na beraško palico. Rekel sem mu, da se bo naučil tudi delati na prostem in da bo že našel kako veselje v življenju. O denarju nisem govoril. Govoril sem z njim tudi o njegovih hrabrih, usmiljenih tovariših, ki so skrbeli tako po materinsko zanj, ki so pokazali toliko ljubeznivosti. Stisnil sem mu končno roko in se poslovil od njega s solzami v očeh.

„Jezušček“ na potu iz Amerike.

„Jezušček“ iz Amerike je že na poti. Ladja, ki vozi iz Amerike milijon božičnih darov za otroke padlih, je že na poti. Je to ladja „Jason“, ki je v ta namen posebno prirejena. „Jason“ se ustavi najprej v Falmonthu, kjer odda igrače in darove, ki so določeni za angleške in belgijske otroke, nato pa odpluje v Havre, kjer prejmejo francoski otroci svoje darove. Nato odpluje ladja v Neapel, kjer izkreajo darove za nemške in avstrijske otroke. Končno se ustavi ameriškanski „jezušček“ še v Solunu, da so tudi turški, erogorski in srbski otroci deležni njegovih dobrot. Za ruske otroke pa je „jezuščku“ zmanjkalo darov. Zato pošlje v Arhangelsk drugo ladjo.

General na stolu.

„Il Resto del Carlino“ priobčuje iz Pariza sledečo vojno sličico, ki se je dogodila na severnem Francoskem. Star francoski general, že sključen, a zelo debel in težak, ne hodi rad, vendar pa hoče le biti vedno na bojni črti pri svojih vojakih. Ne more odjahati do prvih okopov in postajati tamkaj na ure. Zato si je izmislil general čisto enostavno reč: daje se prenašati na močnem stolu in počaka tamkaj, kjer padajo topovske krogle najgosteje, koder žvižgajo in svigajo krogle po zraku in čaka mirno, ne da bi se premaknil tekom boja. Njegov staj je postavljen na težko izkušnjo, ker se zdi, da je general neranljiv. Nekega dne se je nahajal general, kakor običajno, ne eni najbolj nevarnih točk. Slo je za skoro nevdržljivo postojanko. General je sedel na svojem stolu; sovražnik je sijal ogenj s podvojenim silo, smrt je besnela po vsej črti. Čete so se že pričele umikati. A tu pa vzklikne general: „Vojaki! Ostanite mirno in brez skrbi tamkaj, kjer sedim jaz. Saj veste, da je moj konj daleč in da bi moral v slučaju, če odidete vi, ostati sam na bojišču!“